

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΑΥΛΩΝΑ
Αριθμός Άδειας
01-2360

Ἐλεύθερη πληροφόρηση

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ: Ὁ Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
Ἀριθμός φύλλου 350

Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2016

Ἰησοῦς, ὁ «Θεάνθρωπος»

Ἰησοῦς, ὁ «Θεάνθρωπος»

Κέφτομαι τό μέγεθος “ἄνθρωπος” καί περνάω στόν ἴλιγγο τοῦ θάμβους. Προσμετρῶ τήν ἀξία τοῦ δικοῦ μου προσώπου καί τῶν προσώπων, πού διακινουῦνται, αἰῶνες τώρα, στό γήπεδο τῆς ἱστορίας καί τή βρῖσκω ἀπροσμέτρητη. Ἀκούω τούς χτύπους τῆς δικῆς μου καρδιᾶς, ἀλλά, ταυτόχρονα, νοιώθω ἀποδέκτης τῶν ἀνησυχιῶν καί τῶν προβληματισμῶν ὅλων τῶν λογικῶν ὄντων, πού ζύμωσαν μέσα τους τή γνώση, πού διερωτήθηκαν γιά τήν ἀφετηρία τῆς ὑπαρξῆς τους καί γιά τόν προορισμό της, πού μόχθησαν, χάρηκαν, πόνεσαν, ἔκλαψαν, καί, κλείνοντας τά μάτια, κληροδότησαν τή συναγμένη ἐμπειρία τους στούς μελλοντικούς σκυταλοδρόμους τῆς ζωῆς καί ἀναδύεται ἀπό μέσα μου ἡ διαπίστωση: ὁ ἄνθρωπος εἶναι τό μεγάλο, τό δυσπρόσιτο καί δυσεξιχνίαστο θαῦμα.

Τό ψάξιμο, μέσα μου καί γύρω μου, φέρνει στήν ἐπιφάνεια εὐρήματα σημαντικά. “Μελετώντας τήν τελειότητα τῆς ὑπαρξῆς μου,

τή σοφία, μέ τήν ὁποία εἶναι κατασκευασμένο τό σῶμα μου, ἀνακαλύπτω τό Θεό. Ἀπό τό μικρό τοῦτο δημιουργήμα, ὀδηγοῦμαι νά σκεφτῶ καί νά ἀναζητήσω τόν μεγάλο Δημιουργό” (Γρηγορίου Νύσσης: «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον...», Migne, τ. 44, στ. 260).

Ὡστόσο, εἶμαι βαθειά πεπεισμένος πώς δέ θά μπορέσω ποτέ νά σταθμίσω μέ ἀκρίβεια καί πληρότητα τήν ἀξία “ἄνθρωπος”, ἄν δέν ὑπερβῶ τόν ἑαυτό μου καί τούς γύρω μου καί ἄν δέν καθηλώσω τό βλέμμα μου στό Πρόσωπο τό μοναδικό τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι ὁ σαρκωμένος Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεάνθρωπος. Θά εἶναι ἀποσπασματική καί ἀπρόσφορη ἡ δοκιμή προσέγγισης τοῦ “ἐν ἐμοί” μεγάλου τῆς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ, πού κρύβω μέσα μου, ἄν δέ συνοδευτεῖ, ἤ, μᾶλλον, ἄν δέν ἐμβαπτιστεῖ ἡ προσπάθειά μου στή λαχτάρα προσέγγισης καί κοινωνίας μέ τό Πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου μας.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ἡ “εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρω-

τότοκος πάσης κτίσεως” (Κολασ. α΄ 15). Ὁ προαιώνιος Λόγος τοῦ Θεοῦ. Καί, “ἐν χρόνῳ”, προσέλαβε τὴν ἀνθρώπινη φύση μας. Ἔγινε ἄνθρωπος, ἴδιος μέ μᾶς. Γεννήθηκε στό ἀπέριττο σπήλαιο τῆς Βηθλεέμ. Καί μπῆκε στή ζωὴ μας καί στήν ἱστορία μας. Περπάτησε στοὺς δρόμους μας. Μίλησε στή γλώσσα μας. Ἀποκάλυψε σέ μᾶς τό πρόσωπο τοῦ Θεοῦ καί Πατέρα. Τοῦ Δημιουργοῦ καί κυβερνήτη τοῦ σύμπαντος. Θεράπευσε τοὺς ἀρρώστους μας. Ἀνάστησε τοὺς νεκροὺς μας. Ταπεινώθηκε “ἕως θανάτου”. Προσφέρθηκε θυσία πάνω στό Σταυρό. Λύτρωσε τό γένος μας ἀπό τό σκοτισμό τῆς πλάνης καί ἀπό τὴν ἀλλοτρίωση τῆς ἀμαρτίας. Πρόβαλε, ἀναστημένος καί θριαμβευτῆς μέσα ἀπό τόν τάφο. Ἄνοιξε διάπλατα, στοὺς ὁδοιπόρους τῆς γῆς τίς πύλες τῆς αἰωνιότητας.

“Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας” (Ἰωάν. α΄ 14).

Μέ δεδομένη αὐτὴ τὴν ἱστορικὴ πραγματικότητα, ἡ ἔντιμη καί σφαιρική ἀνθρωπολογικὴ διερεύνηση πρέπει, ἀπαραίτητα, νὰ φωτίζεται καὶ νὰ ὀλοκληρώνεται μέ τὴν παράλληλη, προσεκτικὴ καὶ σεβαστικὴ Χριστολογικὴ διερεύνηση.

Ὅταν προσεγγίζουμε καὶ ἐμβαθύνουμε στό μυστήριο τῆς ἐνανθρώπησης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ψηλαφοῦμε, ὑπαρξιακά, τίς ἄπειρες διαστάσεις τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Πλάστη μας καὶ ξανατοποθετοῦμε, στό ἀρχικό του βᾶθρο, τό δικό μας, ἀνθρώπινο πρόσωπο. Ἡ ἀξιολόγηση τῆς προνομιακῆ μοναδικῆς, λογικῆς ὑπόστασῆς μας δέν συρρικνώνεται στήν ἀνάγνωση τοῦ γενετικοῦ μας κώδικα, στήν ἀναγνώριση τῆς πολυπλοκότητος τοῦ βιολογικοῦ μας χιτώνα καὶ στή μεθόδευση ἱκανοποίησης τῶν ἀκόρεστων ἐπιθυμιῶν του. Ἀλλάζει προσανατολισμό καὶ ποιότητα. Ὑπερβαίνει τὴ στενότητα τοῦ ὑλικοῦ, τοῦ φθαρτοῦ καὶ τοῦ ἐπίκαιρου. Συναντάει τὸν αἰώνιο Λόγο τοῦ Θεοῦ. Πού εἶναι ἡ ποιητικὴ ἀρχὴ τοῦ σύμπαντος κόσμου. Γιατί, “πάντα δι’ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέ ἓν ὃ γέγονεν” (Ἰωάν. α΄ 3). Καὶ “ἐαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος” (Φιλιπ. β΄ 7). “Ἐν χρόνῳ” ἄδειασε τό ἀπρόσιτο, θεϊκό Του μεγαλεῖο καὶ βρέθηκε κοντά μας, μέ τὴν πρόσληψη τῆς ἀνθρώπινης φύσης μας. Ἔτσι, ἡ μελέτη μας διευρύνεται. Καὶ ἐπεκτείνεται στήν ἀναζήτηση τῆς ὑπαρξιακῆς σχέσης καὶ κοινωνίας μαζί Του.

“Ὡ, ἀξιοθαύμαστη πού εἶναι ἡ

«καινή» ἔνωση! Ὡ, παράδοξη πού εἶναι ἡ ἀνάμειξη! Ὁ ἄκτιστος Θεός γίνεται κτιστός ἄνθρωπος. Ὁ ἀχώρητος χωρεῖται στήν πεπερασμένη ἀνθρώπινη φύση. Ἔχοντας κοινή τήν ὑπόσταση μεσιτεύει μέ τή νοερή φύση Του στή Θεότητα καί μέ τή σάρκινη φύση Του συγγενεύει πρός τήν ἀνθρώπινη ὑλικότητα. Καί Ἐκεῖνος, πού εἶναι πλούσιος, φτωχαίνει. Φτωχαίνει παίρνοντας τή δική μου σάρκα, γιά νά πλουτίσω ἐγώ, καθώς ἐνώνομαι μέ τή δική Του Θεότητα. Καί ὁ πλήρης ἀδειάζει. Ἀδειάζει ἀπό τή δόξα Του γιά μικρό χρονικό διάστημα, γιά νά γίνω ἐγώ μέτοχος τῆς δικῆς Του πληρότητας. Πόσο μέγανος εἶναι ὁ πλοῦτος τῆς ἀγαθότητάς Του! Πόσο μέγανος εἶναι τό Μυστήριό πού μέ περιβάλλει. Ἔγινα ἐγώ μέτοχος τῆς εἰκόνας Του καί δέν τή φύλαξα. Μεταλαμβάνει Ἐκεῖνος τή δική μου σάρκα καί γιά νά σώσει τήν εἰκόνα καί γιά νά ἀθανατίσει τή σάρκα» (Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ «Εἰς τά Ἅγια Θεοφάνεια», Migne, τ. 36, στ. 325).

* * *

Δέ θά μπορέσω ποτέ νά ἀποδεχθῶ τήν προσέγγιση στό ἱστορικό Πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, σάν ἕνα ψυχρό, ἐρευνητικό καί στοχα-

στικό βηματισμό, ὅμοιο μέ τόν ἐπισημονικό βηματισμό, πού ἐπιχειροῦμε ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι στό ἀνοιχτό γήπεδο τῆς ἐπιστήμης. Στό χώρο τῶν ἱστορικῶν ἐρευνῶν. Καί στό πάνθεο τῶν προσωπικοτήτων, πού διαμόρφωσαν τό κοινωνικό status quo καί ἔκτισαν τό ἀνάκτορο τοῦ πολιτισμοῦ μας. Ἡ μελέτη γιά τό πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου, δέν ἐξαντλεῖται σέ μιά εὐσυνείδητη, ἀλλά ψυχικά ἀποστασιοποιημένη ἀναδίφηση τῶν βιογραφικῶν πληροφοριῶν, πού φτάνουν ἀπό τό μακρινό παρελθόν καί ἰχνογραφοῦν τήν ἐπίγεια ἀναστροφή Του. Ἄν τά γεγονότα, πού ἱστοροῦνται στήν Καινή μας Διαθήκη, τά παρακολουθήσουμε καί τά μελετήσουμε μέ τήν ψυχρότητα καί μέ τήν περιέργεια τοῦ ἀποστασιοποιημένου παρατηρητή, τά μυστικά βάθη τῆς θείας γνώσης δέ θά φανερωθοῦν στήν ὑπαρξή μας. Ἡ ψυχή μας θά παραμείνει δεμένη καί παγιδευμένη στή διαλεκτική τῆς γήινης, ὑλιστικῆς ἀναγνώσης καί θεώρησης τοῦ ὑπαρκτικοῦ μας κώδικα. Καί ὁ πλοῦτος τοῦ ἀποκαλυπτικοῦ λόγου θά μένει γιά μᾶς ξένος.

“Ψυχικός ἄνθρωπος οὐ δέχεται τά τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γάρ αὐτῷ ἐστὶ” (Α΄ Κορινθ. β΄ 14). Ὁ φυσικός, ἄνθρωπος, πού δέν ἔχει ἀναγεννηθεῖ μέσα στήν πλήμυρα τῆς θείας Χάρης, δέ δέ-

χεται εκείνα, πού φανερώνει και ἀποκαλύπτει τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Ἐγκλωβισμένος στόν στενό, ὑλικό ὀρίζοντα, δέ διαθέτει κεραία, γιά νά πιάσει τά μηνύματα τοῦ Θεοῦ, μήτε τήν πνευματική ἐγρήγορση, γιά νά κινηθεῖ καί νά προσπελάσει στό Μυστήριο τῆς θείας Δύναμης καί τῆς θείας Ἀγάπης. Ὅλα ὅσα ἀναφέρονται στό Θεό παρουσιάζονται στά μάτια του ὡς μωρία. Καί ὅσα ξεπερνοῦν τήν ικανότητα τοῦ μυαλοῦ του, ἤχοῦν μέσα του ὡς προδοσία τῆς ἀνθρώπινης γνωστικῆς ικανότητας.

Ἡ συνάντηση μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό εἶναι συνάντηση μέ τό θαῦμα. Μέ τό Μυστήριο. Μέ τό ὄρατό ιστορικό γεγονός, πού ἦρθε νά ἀνατρέψει τή διαλεκτική καί τήν ἀντοχή τῶν βιολογικῶν μας αἰσθήσεων καί νά μᾶς ἀποκαλύψει τήν οὐράνια πραγματικότητα, μέσα στήν ὁποία εἶναι ἐνταγμένη καί ἡ δική μας ὑπόσταση.

“Σκέψου, πόσο παράδοξο καί ἀνεξήγητο θά εἶναι, ἄν δεῖς τόν ἥλιο νά κατεβαίνει ἀπό τόν οὐρανό, νά τρέχει στή γῆ μας καί νά ἀφήνει τίς ἀκτίνες του νά λάμπουν σέ ὅλους μας, ἀπό αὐτή τήν τροχιά του. Ἄν, λοιπόν, κάτι τέτοιο, πού θά συνέβαινε μέ τόν αἰσθητό φωστήρα τῆς μέρας, θά κατέπληττε ὅλους ἐμᾶς πού θά τό βλέπαμε, ἐρεύνησε καί σκέψου

πόσο μεγάλο εἶναι νά βλέπουμε τόν ἥλιο τῆς δικαιοσύνης νά ἀφήνει τή λάμψη τῶν ἀκτίνων Του μέσα ἀπό τή δική μας σάρκα καί νά καταυγάζει τίς δικές μας ψυχές!” (Ἰωάννου Χρυσοστόμου, «Εἰς τήν γενέθλιον ἡμέραν τοῦ Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ...α΄», Migne, τ. 49, στ.351).

Ἡ Καινή μας Διαθήκη, θησαυρισμα ἱστορικό καί, παράλληλα, ἀποκαλυπτικό τοῦ θεϊκοῦ Μυστηρίου, μᾶς δίνει ἀφορμές γιά τή διπλή προσέγγιση. Τήν καθαρά ιστορική, ἀλλά καί τή βαθύτερη, τήν ὑπαρξιακή καί πνευματική. Μᾶς περιγράφει μέ ἀκρίβεια καί λιτότητα τά ἱστορικά περιστατικά. Ὅσα ἀναφέρονται στή σάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου καί στήν ἀγαπητική ἀναστροφή Του μέ τά πλάσματα τῆς ἄπειρης σοφίας Του καί τῆς ἀσύλληπτης ἀγάπης Του. Καί μᾶς χειραγωγεῖ, διακριτικά ἀλλά οὐσιαστικά, στά κρᾶσπεδα τοῦ “ὑπέρ λόγον” καί “ὑπέρ πᾶσαν ἔννοιαν” μυστηρίου, γιά νά μᾶς συνδέσει μέ τόν ὑπερούσιο Θεό καί νά μᾶς προσφέρει γεύση καί ἐμπειρία τῆς κοινωσίας μας μαζί Του.

Οἱ ἐρμηνευτές Πατέρες μας, σκυμμένοι, μέ διάθεση ἀφοσίωσης, στά ἱερά κείμενα τῆς Καινῆς μας Διαθήκης καί κυριευμένοι ἀπό τό θάμβος τῆς ἀναδυόμενης πραγματικότητας, στοχάζονται, προσεύ-

χονται καί αποτυπώνουν στά έρμηνευτικά σχόλιά τους τά εϋρήματα τής μελέτης τους καί τά ψήγματα τής έμπειρίας τους.

Μεταφέρω μερικά από τά πολλά θεοφώτιστα φθέγματα τών άγιών Πατέρων μας. Είναι σχολιασμοί τών θεόπνευστων κειμένων τής Καινής μας Διαθήκης καί, κατά προέκταση, καλλιέργεια του Θεολογικού τους λόγου καί τής άγιαστικής τους έμπειρίας.

Τό πρώτο απόσπασμα προέρχεται από τή συστηματική μελέτη του άγιου Ιωάννη του Δαμασκηνού, πού φέρνει τόν τίτλο: “Έκδοσις Άκριβής τής Όρθοδόξου Πίστεως”.

“Μέ τή συγκατάβαση του Θεού καί Πατέρα, ό μονογενής Υίός καί Λόγος του Θεού, πού είναι Θεός, Αυτός, πού υπήρχε στον κόλπο του Θεού καί Πατέρα, ό όμοούσιος μέ τόν Πατέρα καί μέ τό Άγιο Πνεύμα, ό προαιώνιος, Αυτός, πού δέν είχε αρχή, Αυτός, πού υπήρχε στην αρχή καί ήταν ένωμένος μέ τό Θεό καί Πατέρα, καί ήταν Θεός, όμοιος κατά πάντα μέ τόν Πατέρα, γέρνει από τό ύψος του Ούρανού καί κατεβαίνει. Αυτό σημαίνει, ότι ό Θεός ταπεινώσε, χωρίς νά τό μειώσει, τό ύψηλό καί άταπεινωτο ύψος τής Θεότητάς Του, καί συγκατέβηκε στους δούλους Του. Και ή συγ-

κατάβαση αυτή είναι άνέκφραστη καί άκατάληπτη. Αυτό τό γεγονός δηλώνει ή “κατάβαση”. Καί υπάρχοντας τέλειος Θεός, γίνεται τέλειος άνθρωπος. Καί πραγματοποιείται, μέ τήν πρόσληψη τής ανθρώπινης φύσης, αυτό, πού είναι παραδοξότερο από όλα τά παράδοξα. Τό μοναδικά παράδοξο “υπό τόν ήλιον”, πού, δι’ αυτού του παραδόξου, εμφανίζεται καί αποκαλύπτεται ή άπειρη δύναμη του Θεού. Γιατί τί μεγαλύτερο υπάρχει, από τό νά γίνει ό Θεός άνθρωπος;” (Ιωάννου Δαμασκηνού: «Έκδοσις άκριβής τής Όρθοδόξου πίστεως. ΙΙΙ», Migne, τ. 94, στ. 984).

Ό άγιος Κύριλλος Άλεξανδρείας γράφει:

“Κινδυνεύει νά μή γίνει πιστευτό τό μυστήριο τής ενανθρώπισης του Χριστού. Καί αυτό έξ αιτίας του μεγέθους του θαύματος. Ό Θεός ήταν ένωμένος μέ τήν ανθρωπότητα. Καί βρισκόταν άνάμεσα σε μάς Έκείνος, πού είναι πάνω από όλόκληρη τήν κτίση. Ό άόρατος ήταν όρατός κατά τή σάρκα. Έκείνος, πού έρχόταν από τόν Ούρανό καί ήταν πάνω από τόν Ούρανό, ήταν μέ τή μορφή των χοϊκών ανθρώπων. Ό άπρόσιτος ήταν ψηλαφητός. Έκείνος, πού, κατά τή θεϊκή φύση Του, ήταν άπόλυτα ελεύθερος, εμφανιζόταν

μέ τή μορφή τοῦ δούλου. Ἐκεῖνος, πού εὐλογοῦσε τήν κτίση, ἔδειχνε καταραμένος. Καί ἀνάμεσα στους ἄνομους βρέθηκε Ἐκεῖνος, πού ἦταν ἡ ἀπόλυτη δικαιοσύνη. Καί τή δοκιμή τοῦ θανάτου εἶχε Ἐκεῖνος, πού εἶναι ἡ πλήρης ζωή. Γιατί τό σῶμα, πού γεύτηκε τό θάνατο, δέν ἦταν κάποιου ἄλλου, ἀλλά τό σῶμα τοῦ κατά φύση Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ” (Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας: «Ὅτι εἶς ὁ Χριστός», Sources Chretiennes, τ. 97, σελ. 332).

Ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ ἐξαγιασμένος φωστήρας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Καισαρείας, προσεγγίζει τό μυστήριό τῆς ἐνανθρώπησης τοῦ Θεοῦ-Λόγου μέ τούτη τήν παρατήρηση:

“Σκέψου τὴν θεοπρεπῶς τὴν ἐνανθρώπηση τοῦ Κυρίου. Ἀμόλυνη καί ἀρρύπωτη σκέψου τὴν τὴν Θεότητα, ἔστω καί ἂν παρουσιάζεται ἐνωμένη μέ τὴν ὑλική φύση. Τὴν ἀνθρωπότητα, πού βρίσκεται στά πάθη, τὴ διορθώνει. Ἀλλά Αὐτὴ δέ γεμίζει μέ πάθη. Δέ βλέπεις τοῦτον τὸν ἥλιο; Ἀνακατεύεται μέ τό βόρβορο, ἀλλά καθόλου δέ μολύνεται, καί ἐπιλάμπει στους ρυπαρούς, χωρὶς νά γεμίζει μέ δυσωδία. Ἀντίθετα, ξεραίνει τίς σαπίλες, ἂν μείνει γιὰ πολὺ πάνω τους. Γιατί φοβᾶσαι μήπως ἡ ἀπαθὴς καί ὀλοκάθαρη φύση τοῦ Θεοῦ πάρει ἀπὸ μᾶς καμμιὰ κηλίδα; Γι’

αὐτό τό λόγο γεννήθηκε. Γιὰ νά καθαρθεῖς σὺ ἐξ αἰτίας τῆς συγγενείας τῆς ἀνθρώπινης φύσης σου. Γι’ αὐτό τό λόγο ἀῦξάνεται. Γιὰ νά οἰκειωθεῖς σὺ μαζί Του ἐξ αἰτίας τῆς συναναστροφῆς μέ τό Πρόσωπό Του” (Μεγάλου Βασιλείου: «Εἰς Χριστοῦ γέννησιν», Migne, τ. 31, στ. 1473).

* * *

Εἶναι αὐτόδηλο ὅτι ἡ σάρκωση καί ἡ παρουσία στόν κόσμο μας τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου μας, δίνει ἄλλη διάσταση καί ἄλλη ποιότητα στό δικό μας πρόσωπο καί χρωματίζει μέ ἄλλες, θεϊκές πινελιές τὴ μετοχή μας στήν ἱστορική λιτανεία.

Ἡ σάρκωση καί τό Σταυρικό Πάθος φανερόνουν τὴν ἔκταση καί τὴν ἔνταση τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ στό λογικό πλάσμα Του. “Οὕτω ἠγάπησεν ὁ Θεός τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱόν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν μὴ ἀπόληται, ἀλλ’ ἔχη ζωὴν αἰώνιον” (Ἰωάν. γ’ 16).

Ἡ παρουσία τοῦ Θεανθρώπου στή γῆ μας ὀριοθετεῖ τὴ σχέση ἐγγύτατης κοινωνίας τοῦ καθενός ἀπὸ μᾶς μαζί Του. Κρατάει γιὰ πάντα ἀνοιχτές τίς προσβάσεις. Καί δίνει ἀμεσότητα στό διάλογο τῆς ἀγάπης. “Ἴδού ἐγὼ μεθ’ ὑμῶν εἰμι

πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος” (Ματθ. κη΄ 20).

Ἡ Σταυρική Του θυσία εἶναι ἡ μεγάλη προσφορά, πού ἀνακαίνισε τίς ὑπάρξεις μας καί τίς χειραγώγησε στή βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. “Ἐδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καί καθάρσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων” (Τιτ. β΄ 14).

Ἡ Ἀνάστασή Του ἀποτελεῖ τὴ θριαμβευτική νίκη κατὰ τοῦ θανάτου καί ἐγγύηση πὼς καί μεις θά τὸν ἀκολουθήσουμε στήν καινότητα τῆς ἀναστημένης ζωῆς καί θά γευόμαστε αἰώνια τὴν κοινωνία μαζί Του. “*Νυνὶ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο*” (Α΄ Κορινθ. ιε΄ 20).

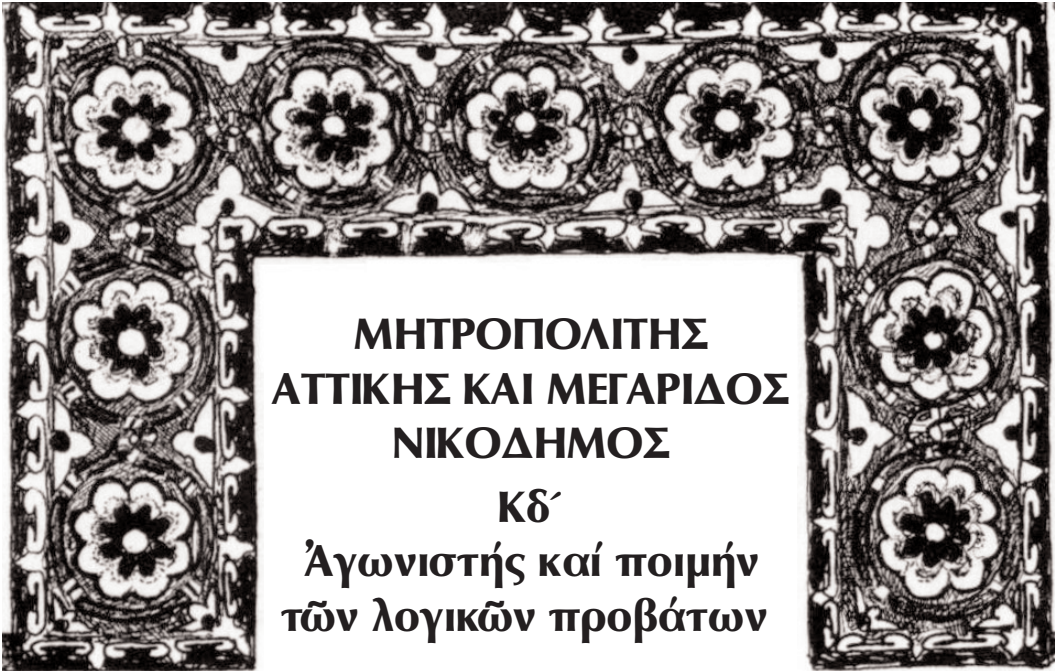
Ἡ Πατερική ἐμβάθυνση στό μυστήριο τῆς σάρκωσης τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, στό Σταυρικό Πάθος καί στήν Ἀνάσταση εἶναι ἀπαύγασμα θείας ἔμπνευσης. Εἶναι ἄγγιγμα λατρευτικό τοῦ ἀγαπημένου Διδασκάλου καί, παράλληλα, ἐνδοσκόπηση τῆς ἀνθρώπινης καρδιᾶς, πού εἶναι πλασμένη νά ἀντανακλάει τὴν πληρότητα καί τὴν τελειότητα τοῦ “κατ’ εἰκόνα” καί τοῦ “καθ’ ὁμοίωση”.

Μεταφέρω δύο, σταχυολογημένα, ἀποσπάσματα, ἀπλά καί μόνο γιὰ νά δώσω λίγο ἀπὸ τὸ ἄρωμα τῆς

σοφίας τους καί τῆς πνευματικότητάς τους.

“Ὁ βασιλιάς ὀλόκληρης τῆς κτίσης, θέλοντας νά μᾶς θεραπεύσει, ζώστηκε τὸ λέντιο, δηλαδή τὴν ἀνθρώπινη φύση μας, καί τῆς χάρισε τὴν ὑγεία. Ὁ τέλειος Διδάσκαλος τῶν νηπίων, ἔγινε νηπίος ἀνάμεσα στὰ νήπια, γιὰ νά σοφίσει τοὺς ἄφρονες. Ὁ Ἐπουράνιος ἄρτος κατέβηκε στὴ γῆ, γιὰ νά θρέψῃ ἐκείνους πού πεθαίνουν ἀπὸ πείνα” (Κυρίλλου Ἱεροσολύμων: «Κατηχήσεις, ΙΒ΄», Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων, τ. 39, σ. 138).

“Ἐπειδὴ μᾶς μετέδωσε τὸ καλύτερο καί δέν τὸ διαφυλάξαμε, μεταλαμβάνει Ἐκεῖνος τὸ χειρότερο, ἐννοῶ τὴ δική μας φύση, ὥστε, μέσα ἀπὸ τὴ φύση μας καί μέ τὴν ἔνωση τῆς φύσης μας μαζί Του, νά ἀνακαινίσει τὸ “κατ’ εἰκόνα καί καθ’ ὁμοίωση” καί νά διδάξῃ σέ ὅλους ἐμᾶς τὴν ἐνάρετη πολιτεία, πού μέ τὴν ἔνσαρκη παρουσία Του τὴν ἔκανε σέ μᾶς προσιτὴ καί εὐκόλα βατὴ. Ὅλα δέ αὐτὰ γιὰ νά μᾶς ἐλευθερώσει ἀπὸ τὴ φθορά, μέ τὴν κοινωνία, πού ἀποκτοῦμε μέ τὴν ἀληθινὴ ζωὴ, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ἔγινε γιὰ μᾶς ἀπαρχὴ τῆς ἀνάστασής μας. Καί γιὰ νά ἀνακαινίσει τὸ ἀχρηστεμένο καί κομματιασμένο σκεῦος τῆς ὑπαρξῆς μας καί νά μᾶς λυτρώσει ἀπὸ τὴν

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

ΚΔ΄

Άγωνιστής καί ποιμὴν τῶν λογικῶν προβάτων

ρίν κλείσουμε τό κεφάλαιο πού ἀφορᾷ τήν παρουσία τοῦ μητροπολίτη Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος Νικοδήμου στό ἐπισκοπεῖο τῆς Κηφισιάς (ἀπό 7-7-1993 ἕως 25-9-1996), εἶναι ἀναγκαῖο, γιά νά σχηματιστεῖ μιὰ πιό σφαιρική εἰκόνα, νά ἐπισημάνουμε καί κάποια ἄλλα στοιχεῖα. Ἴσως, ἀπό ὅσα ἔχουν προηγουμένως ἀναφερθεῖ, νά ἔχει σχηματιστεῖ μιὰ λανθασμένη εἰκόνα γιά τήν ὅλη στάση τοῦ μητροπολίτου τήν περίοδο αὐτή στό ἐπισκοπεῖο τῆς Κηφισιάς. Ὅτι δηλαδή ἦταν μιὰ περίοδος «πολεμική», ὅπου ὁ μητροπολίτης ἦταν «... τυραννία τοῦ διαβόλου, καλώντας μας σέ θεογνωσία, καί νά μᾶς νευρώσει καί νά μᾶς ἐκπαιδεύσει μέ ὑπομονή καί ταπείνωση νά καταπολεμοῦμε τόν τύραννο» (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ: «Ἐκδοσις Ὁρ-

τροπολίτης μαχόταν κατά τῆς ἀντικατονοκτικότητας καί τῆς παρανομίας μέσα στήν Ἐκκλησία. Κάποιοι μάλιστα, λιγότερο ἐνημερωμένοι ἢ ἀδιάφοροι περί τῶν ἐκκλησιαστικῶν, στιγμάτιζαν τίς κινήσεις τοῦ μητροπολίτη ὡς μιὰ διεκδίκηση «θέσεων» μέσα στήν Ἐκκλησία. Ἡ ἄποψη αὐτή ἐπιτόλαια ἐκφράζεται καί εὐκολα καταρρίπτεται, ἂν λάβει κανεῖς ὑπ΄ ὄψη του τή θέση τοῦ ἐπισκόπου ἐντός τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἐπίσκοπος μέ τό πρεσβυτέριο καί τούς λαϊκούς πιστούς ἀπαρτίζουν ἕνα ὀργανικό σύνολο, τήν τοπική Ἐκκλησία. Κανείς δέν ἔχει τό δικαίωμα νά ἀποσπᾷ ἀπό τόν ἐπίσκοπο, ἄνευ λόγου καί ἄνευ ἁποδοξοῦ Πίστεως», Migne, τ. 94, στ. 1108).

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ
ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

(Ἀπό τό βιβλίον του: «Εἰς ἑαυτόν»)

άνακριτικής και δικαστικής διερεύνησης τυχόν παρεκτροπής του, από τό υπόλοιπο σώμα. Είναι κίνηση πού κατασπαράσσει βίαια τό σώμα τής τοπικής Έκκλησίας, πού άποσπᾶ τόν πατέρα από τά πνευματικά του παιδιά, πού τά άπορφανίζει και συνταράσσει τό σώμα τών πιστών. Γι' αυτό και οί Κανόνες τής Έκκλησίας άπαγορεύουν τήν έκθρόνιση μητροπολίτη, παρά μόνον άν μέ σχολαστική δικαστική διαδικασία (άνακρίσεις, πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο έκκλησιαστικό δικαστήριο) άποδειχθεῖ ἡ ένοχή του.

Ένώ λοιπόν δινόταν αυτός ο τιτάνιος άγώνας κατά τής άντικανονικότητας και τής παρανομίας στό σώμα τής Έκκλησίας, ἡ πολυσχιδής και πολυτάλαντος προσωπικότητα του Άττικής Νικοδήμου εἶχε τήν εύχέρεια νά κινεῖται παράλληλα και σέ άλλα πεδία, μερικά από τά όποια θά αναφέρουμε παρακάτω.

1) Τήν περίοδο αυτή, τής παρουσίας του Άττικής Νικοδήμου στό έπισκοπεῖο στην Κηφισιά, κορυφώνεται ἡ δραστηριότητά του ως δημοσιογράφου στην έφημερίδα «Όρθόδοξος Τύπος». Έπί μιά όλόκληρη δεκαετία (1988 έως 1998) υπήρχε αυτή ἡ συνεργασία μέ τήν έκκλησιαστική αυτή έφημερίδα. Ό υπεύθυνος πνευματικός τής έφημερίδας, π. Μάρκος Μανώλης, μετά τή δυνατότητα πού δόθηκε στους 12 μητροπολίτες νά προσφύγουν στό Σ.τ.Ε. και μετά τίς αποφάσεις του Σ.τ.Ε. υπέρ τών προσφυγόντων μητροπολιτών, κατανόησε ότι τό πρώτο πλέον θέμα στην έκκλησιαστική έπικαιρότητα ἦταν οί μεγάλες κανονικές έκτροπές στό χώρο τής Έκκλησίας και οί παρενέργειες πού προκαλούσαν στό πνευ-

ματικό και ποιμαντικό της έργο. Δέχθηκε λοιπόν όλα αυτά τά χρόνια τήν συνεισφορά του λογίου και μεγάλου θεολόγου μέ τήν ξεχωριστή δημοσιογραφική πένα, Άττικής Νικοδήμου, για τήν περιγραφή τής τραγικής ανέλιξης όλων τών έκκλησιαστικών πραγμάτων. Έτσι, δόθηκε ένα βήμα στον μητροπολίτη Άττικής νά άσκήσει κριτική, νά γράψει σχόλια, πολλές φορές νά άποτυπώσει μέ ακρίβεια τό έκκλησιαστικό ρεπορτάζ από τίς στήλες τής έκκλησιαστικής αυτής έφημερίδας. Έξόχως βαρυσήμαντα ἦταν τά κύρια άρθρα του τήν περίοδο 1993-1998, τά όποια άποτελοῦσαν τό θεωρητικό υπόβαθρο του μεγάλου άγώνα πού δινόταν για τήν Έκκλησία. Ἡ νομοκανονική τεκμηρίωση τών άπόψεών του στό άρθρο αυτό ἦταν τόσο πειστική ώστε στην πληθώρα τών τοποθετήσεών του δέν άκούσθηκε σοβαρή κριτική από έπίσημα πρόσωπα τής Έκκλησίας ούτε γράφτηκε έπώνυμη διαφωνία από έγκριτη θεολογική πένα.

2) Ἡ συλλογή τών περισσοτέρων από αυτά τά κύρια άρθρα άπέτέλεσε τό περιεχόμενο τριών βιβλίων πού έκδόθηκαν τήν έποχή εκείνη. Τά βιβλία αυτά ἦταν: «Φωνή θρηνούντων ποιμένων», «Ένύσταξαν οί ποιμένες» και «Ἡ έλπίδα μου». Τό περιεχόμενό τους, όπως εἶπαμε, εἶναι διάφορες νομοκανονικές τοποθετήσεις σέ τρέχοντα έκκλησιαστικά γεγονότα. Σχολιάζουν δηλαδή και καταδικάζουν πλῆθος ενεργειών, πράξεων και αποφάσεων του Άρχιεπισκόπου και τών δύο συνοδικών σωμάτων (ΔΙΣ, ΙΣΙ), άποδεικνύοντας ότι άποτελοῦν έκτροπή από τήν κανονικότητα, τήν τήρηση δηλαδή τών Κανόνων -πράγμα πού άπαιτεῖ ἡ Έκκλη-

σία μας από τὰ μέλη της- και από τήν νομιμότητα, τήν τήρηση δηλαδή τῶν νόμων -και σ' αὐτό δεσμεύεται ἡ Ἐκκλησία λόγω τῆς ἰδιότυπης σχέσης της μέ τήν Πολιτεία (στήν Ἑλλάδα τὰ τῆς Ἐκκλησίας ρυθμίζονται ἀπό νόμο πού ψηφίστηκε στή Βουλή καί σ' αὐτό ἔχει συγκατατεθεῖ καί ἡ Ἐκκλησία). Ξεχωριστό ἐπίσης βιβλίο του, ὠριμος καρπός πού δείχνει τή γνώση του ἀλλά καί τήν ἀνησυχία του γιά τήν ἐν γένει Ὁρθοδοξία (συλλογή κι αὐτή ἀπό τὰ ἄρθρα γραμμῆς τοῦ Ὁρθοδόξου Τύπου), ἀποτέλεσε καί «*Ἡ ἐνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας*».

3) Ἕνα μνημειῶδες ἐπίσης ἔργο τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, πού γράφτηκε ἀπό τόν μητροπολίτη Ἀττικῆς Νικόδημο, εἶναι τό ἀποτελούμενο ἀπό 640 σελίδες βιβλίο «*Ἐπέ τῇ Ἐκκλησίᾳ*». Τό βιβλίο αὐτό εἶναι ἱστορικό καί νομοκανονικό. Διαπραγματεύεται τό ἐκκλησιαστικό πρόβλημα πού προέκυψε μέ τήν ἐκτόπιση 12 μητροπολιτῶν καί καλύπτει τήν περίοδο 1974-1994. Βρίθει ἀπό στοιχεῖα καί ντοκουμέντα πού ἀποδεικνύουν καί τήν ἀλήθεια τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ὅπως περιγράφονται, καί τό μέγεθος τῆς κανονικῆς καί νομικῆς παρεκτροπῆς τῆς διοίκησης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

4) Ὑπῆρξαν ὁμως καί ἄλλες πολλές δραστηριότητες τοῦ Ἀττικῆς Νικοδήμου τῆς περιόδου ἐκείνης πού εἶχαν νά κάνουν μέ τόν λαό τοῦ Θεοῦ. Ποτέ δέν εἶδε, ὁ χαρισματικός ἐπίσκοπος, τόν λαό τοῦ Θεοῦ ὡς ὄχλο πού μέ κάποια δημαγωγικά συνθήματα θά τόν ἀγρεύσει γιά νά τόν μετατρέψει σέ ὀπαδούς προσκολλημένους στό πρόσωπό του. Τό μεγάλο πλῆθος λαοῦ πού συσπειρώθηκε γύρω του, στόν ἀνιδιο-

τελή ἀγώνα του, τό ἤθελε νά ἀπαρτίζεται ἀπό ἐλεύθερους ἀνθρώπους, πού μέ τή θέληση καί γνώμη τους συμμετεῖχαν καί οἱ ὁποῖοι ὡς ξεχωριστές προσωπικότητες εἶχαν τήν ἀποψή τους, τίς ἀντιρρήσεις τους καί τίς ἐποικοδομητικές προτάσεις τους. Στό πλευρό του λοιπόν συντάχθηκε ἡ «*ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΠΑ ΤΗΝ ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ*», μιά δυναμική ὁμάδα ζωντανῶν καί χαρισματικῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, πού μέ πόνο καί ἀγωνία παρακολουθοῦσαν τή ροή τῶν ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων. Μέ μεγάλη ἐτοιμότητα ἐνημέρωναν τό πλήρωμα τῶν πιστῶν καί τὰ ΜΜΕ καί ἀντιδρούσαν δυναμικά μέ διαμαρτυρίες τους στή Σύνοδο, στόν Ἀρχιεπίσκοπο, σέ διαφόρους μητροπολίτες, σέ Ὑπουργούς καί σέ Βουλευτές. Κατάγγελλαν στίς εἰσαγγελικές καί δικαστικές ἀρχές πράξεις τόσο τῶν διοικητικῶν σωμάτων τῆς Ἐκκλησίας ὅσο καί συγκεκριμένων ἐπισκόπων, ὅταν ἐκτρέπονταν χωρίς ντροπή σέ ποινικά κολάσιμες πράξεις. Συγχρόνως, ἡ δυναμική αὐτή ὁμάδα τῶν πιστῶν διοργάνωνε, σέ αἶθουσες καί κινηματοθέατρα, ἀρκετές ἐνημερωτικές, ἑορταστικές καί ἐποικοδομητικές εὐκαιρίες, στίς ὁποῖες συμμετεῖχαν πλήθη λαοῦ. Χαρακτηριστικό ὄλων αὐτῶν τῶν συνάξεων ἦταν ἡ ἐνίσχυση τοῦ ἀδελφικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δεσμοῦ μεταξύ τῶν μετεχόντων σ' αὐτές καί ἡ τόνωση τοῦ ἀγωνιστικοῦ φρονήματος μέσα στήν Ἐκκλησία.

5) Ἡ σχέση του ὁμως μέ τό λαό τοῦ Θεοῦ ἦταν κυρίως σχέση ποιμένα πρὸς τό ποῖμνιό του, πατέρα πνευματικοῦ πρὸς τὰ παιδιά του. Ποτέ, σέ καμιά ἐπιδείνωση, σέ καμιά ἔκρηξη τοῦ ἐκ-

κλησιαστικοῦ προβλήματος, ὁ μητροπολίτης Ἀττικῆς δέν ἀποδύθηκε τόν βασικό αὐτό ρόλο τοῦ ἐπισκόπου, πού μεριμνᾷ, φροντίζει, παιδαγωγεῖ, νοθετεῖ, διδάσκει τό ποιμνίό του. Ἀνύστακτος καί ἀκούραστος θεωροῦσε πρωταρχικό καί βασικό αὐτό τό ἔργο. Πέρα ἀπό τούς δυναμικούς ἀγῶνες του αἰσθανόταν πάντα ἐπιτακτική τήν ἀνάγκη νά θρέψει τό λαό τοῦ Θεοῦ μέ τόν ἄρτο τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, νά ξεδιψάσει τίς ψυχές τῶν πιστῶν του μέ τά νάματα τῆς πίστεως καί νά μεταδώσει ζωντανά τήν ἐμπειρία τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς.

Ὅλα τά χρόνια μέσα στή μητρόπολη ὑπῆρχαν σταθερές εὐκαιρίες τροφοδοσίας πνευματικῆς τοῦ λαοῦ πού προσερχόταν κοντά στόν ἀγωνιστή ἐπίσκοπο. Κάθε Σάββατο, ὑπῆρχε μιά συνάντηση φοιτητῶν, στούς ὁποίους ὁ ἐπίσκοπος ἀνοίγε ὀρίζοντες πνευματικῆς ζωῆς ἀφορμώμενος ἀπό σύγχρονα καί ἐπίκαιρα θέματα. Ἔδινε μιά σαφή γραμμὴ πνευματικῆς πλευσῆς γιά τά νέα βλαστάρια τῆς Ἐκκλησίας, γιά νά περάσουν ἀπό τίς συμπληγάδες τῆς σημερινῆς ἐποχῆς. Μετά ἀπό αὐτήν τήν ὠριαία συνάντηση μέ τούς νέους ἐπακολουθοῦσε καί νέα ὠριαία ὁμιλία καί πρὸς τά μεγαλύτερα σέ ἡλικία μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Καί μετά ἀπό τήν πνευματικὴ αὐτὴ τροφοδοσία ὁ ἐσπερινὸς γιά τήν μεγάλη ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως. Καρπὸς σημαντικὸς τῆς παραπάνω πνευματικῆς προσφορᾶς ἦταν τήν περίοδο αὐτὴ καί ἄλλα δύο βιβλία: «*Μαθητεία στό σχολεῖο τῆς ἐρήμου*», μέ ἀναλύσεις σοφῶν λογίων τῶν γερόντων τῆς ἐρήμου, καί «*Σπουδὴ ἀγάπης*», μιά πραγματικὴ σπουδὴ τῆς ἀγάπης ἀπό

τά περὶ ἀγάπης Κεφάλαια τοῦ Ἁγίου Μαξίμου τοῦ ὁμολογητή.

Πέρα ἀπὸ τίς εὐκαιρίες αὐτές ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἀττικῆς Νικόδημος συνέχισε καί μέσα στή μητρόπολη τό ἔργο του ὡς πνευματικὸς πατέρας τῶν ψυχῶν πού εἶχαν προσέλθει στό πετραχήλι του γιά νά μεταφέρουν τὴ συντριβὴ τῆς καρδιάς τους γιά τίς ἀμαρτίες τους καί γιά νά λάβουν τὴν ἄφεση. Ἀλλὰ καί κάθε ἄνθρωπος πού εἶχε τὴν ἀνάγκη γιά πνευματικὴ συμβουλή καί καθοδήγηση τόν ἔβρισκε εὐκόλα - παρ' ὅλη τὴ δίνη τῶν ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων - γιά νά λάβει ἀπ' αὐτόν τὴν βοήθεια καί τὴν ἐνίσχυση.

6) Μιά ἐξ ἴσου σημαντικὴ κίνηση ἐκείνων τῶν χρόνων μέσα στήν μητρόπολη ἦταν καί ἡ πρωτοβουλία τῆς λειτουργίας ἑνὸς ἐκκλησιαστικοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ μέσα στό χῶρο τῆς μητροπόλεως. Τό ὄνομα τοῦ σταθμοῦ, «*Ἀττικὸς Οὐρανός*». Μιά προσπάθεια πού ἐπιστράτευσε πλῆθος ἐθελοντῶν, πού ἄλλοι ἀνέλαβαν τὴν εὐθύνη καί τό βάρος τῆς πνευματικῆς προσφορᾶς διὰ τῶν ἐπὶ μέρους ἐκπομπῶν, ἐνῶ ἄλλοι ἐπιφορτίστηκαν μέ τὴν ὅλη λειτουργία τοῦ σταθμοῦ (τὴ ρύθμιση τῶν ἤχων καί τὴν εὐθύνη γιά τὴν κανονικὴ ροὴ ὅλου τοῦ προγράμματος).

Στά πλαίσια τῶν ἐκπομπῶν τοῦ σταθμοῦ καί ὁ μητροπολίτης Ἀττικῆς Νικόδημος εἶχε τὴν ἐβδομαδιαία ἐκπομπή «*Οἱ ἀνησυχίες μας σέ διάλογο καί ἀντίλογο*». Ἡ ἐκπομπὴ αὐτὴ διαπραγματευόταν θέματα σχετικὰ μέ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ποικίλων προκλήσεων τῆς σύγχρονης ἐποχῆς, προσπαθώντας νά χαράξει πνευματικὸ προσανατολισμό πού νά δίνει ἕνα ὄρα-

μα ζωής στον σημερινό άνθρωπο. Προσφιλές επίσης θέμα της έκπομπής ήταν η αυτοκριτική. Στο προσωπικό επίπεδο, ως στοιχείο σημαντικό και απαραίτητο της πνευματικής ζωής κάθε πιστού, αυτή τον οδηγεί στη μετάνοια και τη συντριβή της καρδιάς κι έτσι τον βοηθάει να επιστρέψει και πάλι στο σπίτι του Θεού Πατέρα, στην Έκκλησία. Έξ' Ισου σημαντική θεωρούσε επίσης και την αυτοκριτική μέσα στο σώμα της Έκκλησίας. Η άμαρτωλότητά μας και τὰ πάθη μας μεταφέρουν την παθογένεια και στο ιερό Σώμα της Έκκλησίας. Ο τρόπος πού όλοι ένεργοῦμε μέσα στην Έκκλησία πρέπει να έλέγχεται από τον έρευνητικό φακό της Αγίας Γραφής και του πατερικού βιώματος. Ό,τι αποτελεί έκτροπή πρέπει να στιγματίζεται, να έλέγχεται και να διορθώνεται. Τό πώς λειτουργεί π.χ. ή Σύνοδος, πώς έκλέγονται οί έπίσκοποι και μέ ποιά κριτήρια προχωράει ένας νέος τίς βαθμίδες της ιερωσύνης είναι θέματα πού πρέπει να άπασχολήσουν τό σώμα της Έκκλησίας στη γνήσια και ειλικρινή αυτοκριτική του. Επίσης και ή διαχείριση τών οικονομικών της Έκκλησίας, τά θέματα πού άφοροῦν την έκκλησιαστική περιουσία, αλλά και ή στάση του σώματος και της διοίκησης της Έκκλησίας στά σκάνδαλα τών μελών της, όλης της ιεραρχικής κλίμακας, δέν είναι καθόλου δευτερεύοντα στην αυτοκριτική της Έκκλησίας. Περιττόν είναι βέβαια να τονίσουμε έδώ ότι ή Έκκλησία ως σώμα -μέ κεφαλή τόν θεάνθρωπο Χριστό- είναι Άγία. Ός προς τόν άνθρωπινο παράγοντα όμως, συχνά πάσχει, άρρωσταίνει, ματώνει. Τότε, όλο τό σώμα πονά και ύποφέρει και κινείται προς

θεραπεία της πληγής και της ασθένειας. Πλήθος τέτοια θέματα, πού καθιστούσαν τούς άκροατές ανήσυχους για την ύγεια του σώματος της Έκκλησίας, άκούστηκαν από τά Έρτζιανά κύματα του «Άττικού Ούρανοῦ» την περίοδο εκείνη.

7) Είμαι σίγουρο ότι θά άδικούσαμε αυτή τή μεγάλη έκκλησιαστική μορφή, αν δέ λέγαμε και ένα άλλο χαρακτηριστικό της προσωπικότητάς του, πού είναι τό πλέον σημαντικό και γι' αυτό τό αφήσαμε και τελευταίο. Ο Άττικής και Μεγαρίδος Νικόδημος ήταν κυρίως ό λειτουργός του Ύψιστου. Όταν λειτουργούσε, αισθανόσουν ότι ανέβαινε, ότι... βρισκόταν άλλοῦ. Από τό πρωί πού ξυπνούσε προσηλωνόταν στό ύψιστο μυστήριο της Εύχαριστίας. Άμίλητος μέχρι τό «δι' εύχών...». Μέ τό βλέμμα στραμμένο στον ούρανό. Μέ την προσοχή προσηλωμένη στην ιεουργία του μυστηρίου. Μεταρσιωνόταν και μεταμορφώνονταν μέ τή μετοχή στο ποτήριο της ζωής. Έβγαινε από την θεία λειτουργία έχοντας ύποστεϊ την «καλήν άλλοίωσιν» από την κοινωνία του μέ τόν Κύριο. Έξερχόταν

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Διμηνιαίο Δελτίο

Έκκλησιαστικής Ένημέρωσης

Κωδικός 2360

Ίδιοκτητης-Έκδότης

ό Άρχιμανδρότης

Ειρηναίος Μπουσδέκης

Διεύθυνση

190 11 Αύλων-Άττικής

Τυπογραφείο Κωνσταντίνου Σανιδά

Ίωαννίνων 6, Μοσχάτο

ISSN 1790-482X

της Εύχαριστίας έχοντας πλησιάσει αγαπητικά τους πνευματικούς αδελφούς του, τά πιστά μέλη πού μετείχαν στο μυστήριο.

Άπό τήν έντονη αυτή λειτουργική έμπειρία του προερχόταν και αυτό τό όμορφο κλίμα πού έβρισκε κανείς στην οικογενειακή και αδελφική συντροφιά πού τόν περιτριγύριζε. Έβλεπε κανείς ανθρώπους χωρίς ιδιοτέλειες και σκοπιμότητες νά προσφέρουν τήν εύχαριστία τους στον Κύριο, νά κοινωνούν μέ τό Σώμα και τό Αΐμα του Κυρίου, και στή συνέχεια νά κοινωνούν μεταξύ τους αγαπητικά σαν μιά πνευματική οικογένεια.

Αυτός ήταν ο πλοῦτος της ποιμαντικής και της διακονίας στο σώμα της Έκκλησίας του διωκομένου και αγωνιζομένου επίσκοπου. Ποτέ ο αγώνας για τά εκκλησιαστικά δεν επισκίασε τήν ποιμαντική φροντίδα και μέριμνά του για τους αδελφούς του. Αντίθετα, κατά έναν παράξενο τρόπο, όσο οι διωγμοί και οι περιπέτειές του αυξάνονταν, τόσο ο λαός του Θεού πλησίαζε πιο κοντά του, συγκλονιζόταν σε κάθε κτύπημα πού του επέφεραν οι δήμιοί του, συμπονούσε και έκλαιγε για τά δεινά πού υφίστατο ο ποιμένας του. Και μέσα σ' αυτόν τόν παροξυσμό της αγάπης μετείχε στους συνεχιζόμενους αγώνες του. Και όσο πιο πληθθί έβλεπε τόν λαό του Θεού νά βρίσκεται κοντά του και όσο πιο θερμό στην αγάπη του, ο άληθινός επίσκοπος, τόσο αυξανόταν ο ζήλος του για νά τόν διαποιμάνει «εις νομάς ούρανίους».

Οι περισσότερες από τις παραπάνω πνευματικές, ποιμαντικές και διδακτικές δραστηριότητες του μητρο-

πολίτη Άττικής και Μεγαρίδος Νικοδήμου έχουν καταγραφεί και απαρτίζουν ένα πολύ μεγάλο αρχείο με κείμενα, ήχητικά και βίντεο, τά όποια μιά ομάδα αδελφών προσπαθούν νά τά συλλέξουν και νά τά προσφέρουν είτε με τή μορφή βιβλίων είτε με τήν προβολή και παρουσίασή τους σε κοινή χρήση στο διαδίκτυο.

Αυτή ήταν η προσωπικότητα του Άττικής Νικοδήμου αυτά τά προσόντα του και η άφιέρωσή του στην αποστολή του, στην όποια τόν έταξε ο καλός Θεός, άλλ' ο πειρασμός των ζηλοτύπων αντίδικων του μεθόδευσε άπαραδέκτες δολοπλοκίες πού παρέσυραν τίς άρχές σε μιά άυθαίρετη και βίαιη έξωση από τό έπισκοπεΐο, δίχως άμετάκλητη και έκτελεστή δικαστική κρίση. Κι έτσι έκλεισε η περίοδος της παραμονής του Άττικής και Μεγαρίδος Νικοδήμου στην μητρόπολη της Κηφισιάς. Κλείνοντας τό κεφάλαιο αυτό νά δώσουμε μερικές ακόμα πληροφορίες της πληθώρας των υποθέσεων πού άφορούσαν τους τρεις μητροπολίτες. Μετά τίς άρνητικές σε βάρος τους άποφάσεις της Όλομελείας του Σ.τ.Ε. (άποφάσεις πού άνέτρεπαν προηγούμενες άποφάσεις -της Όλομελείας και αυτές) οι τρεις μητροπολίτες προσέφυγαν «στο κατά τό άρθρο 99 του Συντάγματος και τό Ν. 693/1977 Εϊδικό Δικαστήριο προς έκδίκηση άγωγών κακοδικίας» κατά των μελών της Όλομελείας του Σ.τ.Ε. Η άπόφαση του δικαστηρίου αυτού έκδόθηκε στις 30 Ιουνίου 1997. Η σύνθεση αυτού του δικαστηρίου ήταν έπταμελής. Απαρτιζόταν από τους: Στ. Ματθία, Πρόεδρο του Άρείου Πάγου, Πρόεδρο, Ν. Παραθύρα, Άρεοπα-

γίτη, Χρ. Χριστοφιλόπουλο, Σύμβουλο του Έλεγκτικού Συνεδρίου, Ίσμήνη Ανδρουλιδάκη, Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Ί. Κονιδάρη, Καθηγητή της Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Θεόδ. Ξιφάρá, Δικηγόρο και Ίω. Γουσέτη, Δικηγόρο. Άξίζει να διαβάσουμε ένα απόσπασμα της απόφασης που καταδεικνύει -μέ συγκεκαλυμένο κάπως τρόπο- την κακοδικία:

«...Οί παραπάνω έρμηνευτικές έκδοχές της πλειοψηφίας της Όλομελείας του Συμβουλίου της Έπικρατείας (των έναγομένων) είναι κατά την πλειοψηφίασαν γνώμη του Δικαστηρίου τούτου ύποστηρίξιμες, άνεξαρτήτως δέ της όρθότητάς τους δέν προέκυψε δόλος ή βαριά άμέλεια των έναγομένων. Κατά τή γνώμη όμως του Προέδρου του Δικαστηρίου Στέφανου Μαθθία και των μελών Νικολάου Παραθύρα, άρεοπαγίτη και Χρίστου Χριστοφιλοπούλου, σύμβουλου του Έλεγκτικού Συνεδρίου, οί έκδοχές αυτές είναι άντικειμενικά ύποστηρίξιμες και έπομένως καθ' έαυτές δέν είναι έσφαλμένες και άρα δέν τίθεται θέμα δόλου ή βαριάς άμέλειας των έναγομένων...»

Νά πούμε μέ πιά άπλά λόγια αυτό που άποφάσισε τό δικαστήριο. Είπε ότι οί έρμηνευτικές έκδοχές της Όλομελείας του Σ.τ.Ε. είναι «ύποστηρίξιμες», θά μπορούσε δηλαδή κάποιος νά τίς ύποστηρίξει. Μάς αίφνιδιάζει όμως ή έπόμενη άποστροφή του λόγου του δικαστηρίου: «άνεξαρτήτως δέ της όρθότητάς τους δέν προέκυψε δόλος ή βαριά άμέλεια των έναγομένων». Ό δεύτερος αυτός λόγος μάς διασαφηνίζει ότι είναι μέν ύποστηρίξιμες αλλά άνεξαρτητα από τήν όρθότητά τους (άρα μπο-

ρεϊ και νά μήν είναι όρθές) δέν προέκυψε δόλος ή βαριά άμέλεια έκ μέρους των δικαστών του Σ.τ.Ε. (σέ άντίθετη περίπτωση τό δικαστήριο έπρεπε νά άσκήσει πειθαρχικές διώξεις στους δικαστές). Κάτι που κάνει ακόμα πιά καθαρή τήν άπόφαση της πλειοψηφίας είναι ή τοποθέτηση των τριών δικαστών της μειοψηφίας. Είπαν ότι: «οί έκδοχές αυτές είναι άντικειμενικά ύποστηρίξιμες και έπομένως καθ' έαυτές δέν είναι έσφαλμένες». Άντί του «ύποστηρίξιμες» της πλειοψηφίας ύπάρχει ή έκφραση «άντικειμενικά ύποστηρίξιμες» από τήν μειοψηφία και έπομένως «καθ' έαυτές δέν είναι έσφαλμένες», και έξ αίτίας αυτού δέν τίθεται καν από τήν μειοψηφία θέμα δόλου ή βαριάς άμέλειας. Οί δυό έκφράσεις για τίς άποφάσεις του Σ.τ.Ε.: «άνεξαρτήτως δέ της όρθότητάς τους» (άπό τήν πλειοψηφία) και «καθ' έαυτές δέν είναι έσφαλμένες» (άπό τήν μειοψηφία) νομίζω ότι για κάθε νοήμονα άνθρωπο μεταφράζονται στό ότι ή Όλομέλεια του Σ.τ.Ε. έβγαλε έσφαλμένες άποφάσεις για τούς τρεις μητροπολίτες. Άπλά τό δικαστήριο της κακοδικίας δέν παραδέχθηκε τόν δόλο και τήν βαριά άμέλεια κι έτσι δέν άσκησε και πειθαρχικές διώξεις κατά των δικαστών του Σ.τ.Ε.

Όσο για τήν αυθαιρεσία της βίαιης έξωσης από τό έπισκοπείο της Κηφισιάς και εκεί τά δικαστήρια ήρθαν νά έπιβεβαιώσουν ότι ή παραμονή του μητροπολίτη στό έπισκοπείο δέν ήταν άδίκημα που τιμωρείται από τόν νόμο και μάλιστα μέ διαδικασία αυτόφωρου (!) Άπόδειξη γι' αυτό άποτελοϋσε ή προτροπή έκ μέρους της άσφαλείας Κηφισιάς, μετά τήν εκδίωξη του Άττικής Νικοδήμου, νά άφεθεϊ έλεύθερος

χωρίς να υποστεί διώξεις αν κι εκείνος δεν έγκαλέσει αυτούς που συμμετείχαν στην επιχείρηση. Αν ένας κάνει άδίκημα υποχρεωτικά του άσκεις δίωξη. Όταν ο μητροπολίτης ενημέρωσε ότι από τη δική του μεριά θα άσκήσει διώξεις κατά των πρωτεργατών της βίαιης έξωσής του, άσκησαν και κείνοι. Οί διώξεις αυτές κατά των Εισαγγελέων Σπυρόπουλου και Ντογιάκου κ.ά. πήγαν στην Εισαγγελία Θηβών και μετά Χαλκίδος για να άθωώσουν τελικά όλους τους έγκαλουμένους. Άλλά και η άλλη έγκληση κατά του μητροπολίτη και όλων των παρόντων μέσα στο έπισκοπείο την ώρα της βίαιης έξωσης είχε την ίδια τύχη. Άθωώθηκαν όλοι. Ούτε έγκλημα λοιπόν, ούτε άδίκημα, ούτε η παραμικρή παρανομία. Ο μητροπολίτης όμως συνελήφθη ως κακοποιός και βρέθηκε έξοριστος μακριά από τό ποιμνίό του.

Τό κλείσιμο αυτού του τόσο μαύρου κεφαλαίου από πλευράς εκκλησιαστικής ιστορίας συμπίπτει και μέ τό τέλος έποχής του Άρχιεπισκόπου Άθηνών Σεραφείμ. Ο δημιουργός όλου αυτού του εκκλησιαστικού προβλήματος, που ταλάνισε την Έκκλησία 24 όλόκληρα χρόνια, αυτός που, παρ' όλο ότι του δόθηκε επανειλημμένα η εύκαι-

ρία να διορθώσει τό κακό που δημιούργησε, δεν τό έκανε, βάδιζε πλέον τά τελευταία βήματα της επίγειας ζωής του. Τά τελευταία χρόνια άσθενής μπαινόβγαινε στά νοσοκομεία μέ όλο και πίο πολλά προβλήματα στην υγεία του. Ώσπου στίς 10-4-1998 ταλαιπωρημένος από τη μακροχρόνια άσθενεία του κοιμήθηκε. Ο μητροπολίτης Άττικής σεβόμενος την ιερότητα της στιγμής που ένας άνθρωπος αφήνει την τελευταία πνοή του και άμέσως βρίσκεται πρό του φοβερού εκείνου δικαστηρίου του δικαίου Κριτή, εξέφρασε, στη νεκρολογία του, εύχές για την ανάπαυση της ψυχής του. Καί άφησε την ιστορία να καταγράψει μέ ψυχραιμία και νηφαλιότητα τά γεγονότα στά χρόνια της αρχιεπισκοπείας του.

Τέλος έποχής ενός Άρχιεπισκόπου αλλά όχι και τέλος για τά βάσανα, τους κόπους και τίς περιπέτειες για τόν μητροπολίτη Άττικής και Μεγαρίδος Νικόδημο. Καί άλλες συνωμοσίες και άλλες δολοπλοκίες και άλλες άντικανονικές πράξεις θά προστεθούν σέ βάρος του. Η σταυρωμένη πορεία του θά συνεχίσει για πολύ άκόμα μέχρι να αποθέσει στά χέρια του Θεού τό πνεύμα του.

Άρχιμ. Είρηναῖος Μπουσδέκης

Η «Έλευθερη Πληροφόρηση» στό διαδίκτυο.

Διεύθυνση: www.el-pliροφοrиси.gr

Και οί Έκδόσεις «Σπορά» στό διαδίκτυο
(για μία γνωριμία μέ τό συγγραφικό έργο του
Μητροπολίτου Άττικής και Μεγαρίδος Νικοδήμου)

Διεύθυνση: www.spora.gr